

§ 10. Revidering av förfrågningsunderlag, kontraktsvillkor och uppdragsbeskrivning för hemtjänst

Dnr 5.1.1-714/2019

Äldrenämndens beslut

1. Förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor för upphandling av privata utförare till stadens valfrihetssystem för hemtjänst godkänns.
2. Uppdragsbeskrivning för stadsdelsnämndernas hemtjänst i ordinärt boende godkänns.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-01-09

I budget för år 2020 med inriktning 2021 och 2022 har äldrenämnden fått i uppdrag att revidera förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor för hemtjänst i syfte att införa ett konkurrensneutralt ickevalsalternativ i hemtjänsten. I samband med att förfrågningsunderlag/kontraktsvillkor för hemtjänst revideras har äldrenämnden också i uppdrag att revidera underlag till uppdragsbeskrivningen (Uppdragsbeskrivning för stadsdelsnämndernas hemtjänst i ordinärt boende, dnr KS 2018/751).

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de tre förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Vice ordföranden Mirja Räihä (S) Reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

1. Äldrenämnden delvis godkänner förvaltningens svar på remissen.
2. Därutöver anföra följande:

I underlaget till ärendet står att läsa att förslag till revidering framförallt gjorts utifrån förslag till nytt ickeval inom hemtjänsten, ett införande av en definition av kontinuitetsbegreppen, behovet av olika inriktningar och vad som särskilt efterfrågas, att staden gärna ser att utförarna har en särskild inriktning som en del av sin verksamhet samt att krav avseende barnperspektivet har införts. Dock har ytterligare ändringar gjorts, av anledningar som inte redogörs för i tjänsteutlåtandet.

1.1.14.1 Ickeval

Staden har testat ett antal varianter för den lilla gruppen som inte kan, vill eller orkar välja hemtjänstutförare i stadens LOV-system, med varierande resultat. Vi är övertygade om att det är enklast om kommunens hemtjänst har uppdraget och anser att den administrativa bördan då blir allra minst på stadsdelsförvaltningarna. Då kan biståndsbedömarna ägna tid åt annat än leta efter den närmaste utföraren. Är brukaren missnöjd så finns det möjlighet att byta till en annan utförare när kraft, ork och vilja finns.

Med anledning ovanstående, samt att Konkurrensverket, bland annat på grund av nya upphandlingsdirektiv och två domar från EU-domstolen, bedömer att en tillämpning av närhetsprincipen skapar en situation som kan innebära att kommunen bryter mot upphandlingslagstiftning anser vi att ickevalsalternativet fortsatt ska utföras av stadens egen regi-verksamhet. Att öppna upp för att staden kan dömas för otillåten direktupphandling och därmed riskera upphandlingsskadeavgifter är ansvarslost och bör anstå tills rättsläget utretts.

1.3.21 Samverkan och informationsöverföring

Av någon anledning har ska-kravet av en samordnad individuell plan (SIP) ändrats till att en SIP *kan* upprättas. Enligt lag ska en SIP upprättas när en är en enskild person, oavsett ålder, har behov av insatser från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården, om det finns behov av det och om den enskilde samtycker. Detta bör ändras tillbaka, så att det är tydligt för alla

utförare att en SIP alltid ska upprättas under ovanstående förutsättningar.

1.3.23 Personal

Under avsnittet om personal görs ändringar vilka vi befarar kommer att försämra de anställdas arbetsvillkor. Istället för att heltid ska vara norm, AVA-anställningar undvikas och timanställningar likaså, utöver vad som krävs för att exempelvis täcka korttidsfrånvaro, ska utföraren nu endast *eftersträva* att de anställda erbjuds heltid och fast anställning.

Under mandatperioden 2014 till 2018 genomförde vi flera insatser för att förbättra arbetsvillkoren inom exempelvis skola, förskola, äldreomsorg och socialtjänst. Det handlade om allt från riktade insatser för bättre löneläge, krav på bättre arbetsvillkor i upphandlingsunderlag, heltid som norm och minskad användning av deltid och visstidsanställningar. Bra arbetsvillkor och fasta anställningar är inte bara nyckelfaktorer när det gäller att kunna rekrytera utan också för att behålla medarbetares kompetens. En hög personalkontinuitet i verksamheterna bidrar i stor grad till att staden ska kunna bibehålla och utveckla en hög kvalitet i välfärden.

I en bransch där det redan finns rekryteringsbehov, som dessutom i en nära framtid kommer att öka, för att på längre sikt bli kritisk, är det helt fel att öppna upp för fler osäkra anställningar. Vi måste skapa förutsättningar för dem som redan arbetar inom vård och omsorg att vilja, orka och kunna arbeta kvar. Vi måste dessutom arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera fler till yrket. Otrygga anställningar kommer varken leda till ett hållbart arbetsliv eller en högre kvalitet i utförandet av hemtjänsten för den enskilde. Inte heller kommer fler händer att lockas till att vilja arbeta med vård och omsorg.

När majoriteten vill se en ökad kompetens hos äldreomsorgens medarbetare samt att all tillsvidareanställd personal har goda språkkunskaper och grundutbildning gäller det i verkligheten långt ifrån alla som arbetar med de äldre. Inte heller blir målet om att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning ett särskilt omvälvande mål att nå, då äldreomsorgen till nära en fjärdedel bemannas av timanställda, vilket drabbar dem i behov av hemtjänst direkt, som får en minskad personal-, tids- och omsorgskontinuitet.

Utbildningskraven måste förtydligas i underlaget. Nu står det att kravet är vårdlinjen, sociala servicelinjen, omvårdnadsprogrammet alternativt 600 poäng från motsvarande gymnasieskolans vård- och omsorgsutbildning. En utbildning med 600 poäng kan inte ses som ett alternativ till fullgjorda utbildningar. Det finns en överenskommelse mellan SKR och Kommunal från april 2017 då man tog ett beslut om yrkesutvecklingstrappa för vård- och omsorg. I den överenskommelsen finns 800 poäng och 1500 poäng medräknade. 800 poäng motsvarar vårdbiträde och 1500 poäng motsvarar undersköterska. Vi anser att även Stockholms stad bör följa överenskommelsen och tydliggöra detta i förfrågningsunderlaget.

Ledamoten Robert Mjörnberg (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

1. Äldrenämnden delvis godkänner förvaltningens förslag till beslut.
2. Att kommunen ska vara ickevalsalternativet.
3. Att max avstånd till en lokal för personalen ska vara belägen så att den enskilde kan ta sig till lokalen inom en restid på max 30 minuter med kollektiva färdmedel (inklusive gångtid) Att krav på utbildning ska vara i nivå med specifikationerna som Kommunal och SKR kom överens om 2017 kring en yrkesutvecklingstrappa för vård och omsorg.
4. Därutöver anföras:

Vänsterpartiet hade under förra mandatperioden ansvar för äldrefrågorna och drev på för att förbättra verksamheten för brukarna och arbetsmiljön för de anställda i verksamheten oavsett om de arbetar för våra egna eller privata verksamheter. Utarbetandet av förfrågningsunderlaget för hemtjänsten var en viktig del i detta, det gläder oss därför att förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivning till stora delar är intakt.

Enligt 9 kap 2§ LOV ska det finnas ett ickevalsalternativ för den enskilde som inte kan eller vill välja utförare. Vänsterpartiet förordar att kommunens hemtjänst ska vara ickevalsalternativ. Konkurrensverket publicerade nyligen ett ställningstagande om vem som får välja utförare i ett valfrihetssystem. Ickevalsalternativet kan utgöras av egenregi-verksamhet eller separat upphandlade leverantörer. För att undvika att staden bryter mot upphandlingslagstiftningen vill vi se

egenregiverksamhet dvs. kommunens hemtjänst ska väljas vid ickevalsalternativ. Vi oroas över att närhetsprincipen skulle sätta en stor press på staden, då kommunen bär huvudansvaret om det närmsta alternativet fallerar. Det är också endast i kommunens egna verksamheter som det finns en demokratisk möjlighet till insyn, påverkan och kvalitetssäkring av verksamheten.

Vänsterpartiet ser behov av att skärpa skrivningarna om att de anställda ska erbjudas heltid och fast anställning att som i förslaget skriva att heltid och fast anställning ska "eftersträvas" är inte tillräckligt och en försämring mot tidigare skrivningar. Detta går i linje med Kommunal och SKR:s överenskommelse och vi kan inte nog understryka vikten av att heltid blir norm. I vår budget för 2020 sätter vi ut riktningen med stor tydlighet, i synnerhet inom äldreomsorgen vill vi påskynda arbetet med att nå heltid som norm, och en av vägarna till att nå detta är genom arbetet med att fasa ut visstidsanställningar (AVA). Alla som arbetar för Stockholms stad, såväl i egen regi som i verksamhet som ingår i stadens LOV-system ska ha rätt till en trygg fast anställning på heltid med en lön man kan leva på. Detta är även starkt kopplat till personalens arbetsvillkor, som majoriteten säger sig värna. Att vara anställd med allmän visstid och inte veta när man får jobba nästa gång eller hur länge, är inte värdigt en modern arbetsmarknad, var och en av de anställda måste ges förutsättningar att planera sina liv på bästa vis. En otrygg medarbetare är ingen garant för kvalitet i omsorgen, tvärtom.

Revideringen av förfrågningsunderlaget bör i fler avseende bidra till en bättre arbetsmiljö för de anställda inom hemtjänsten. De som arbetar inom hemtjänsten utför sitt arbete hemma hos brukarna men behöver ändå ha tillgång till en lokal för att byta om, lämna privata tillhörigheter, ta rast och gå på toaletten. Avståndet till lokalen påverka såklart de anställdas möjlighet att kunna ta rast i lugn och ro och kunna gå på toaletten och är en fråga om arbetsmiljö för de anställda. Därför bör skrivningen om avstånd till lokal skärpas.

Utifrån ett nyrekryterings- och kontinuitetsperspektiv är anställningstryggheten av högsta vikt. För att vi ska kunna möta den massiva demografiska ökningen av antalet äldre i staden måste vi göra staden och utförarna inom LOV-systemet till ännu mer attraktiva arbetsgivare. Genom att ställa starka sociala krav kan vi säkerställa att kvaliteten på det utförda arbetet är acceptabel. Att ställa krav på arbetsvillkor i linje med

kollektivavtal anser vi är en förutsättning för att
personalförsörjningen blir positiv!

Slutligen anser vi att Stockholms stad ska ansluta sig till
specifikationerna som Kommunal och SKR kom överens om
2017 kring en yrkesutvecklingstrappa för vård och omsorg. Vi
vill att staden redan nu inför krav i förfrågningsunderlaget som
är i linje med överenskommelsens definitioner av
utbildningsnivåerna. 600 gymnasiepoäng är inte tillräckligt
relevant utbildning för uppdraget, och målsättningen måste vara
högre än i förslaget till förfrågningsunderlag. Vid problem med
bristande kunskaper i svenska anser vi att utföraren ska ansvara
för vidareutbildning i svenska språket under arbetstid.

§ 11. Anmälan av protokoll av kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) från sammanträde den 21 januari 2020

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

Ärendet

Protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) sammanträde från den 21 januari 2020 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§ 12. Anmälan av protokoll från det gemensamma för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämndens råd för funktionshinderfrågor från 23 januari 2019

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

Ärendet

Protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) sammanträde från den 23 januari anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§ 13. Postlista för 1-31 december 2019

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

Ärendet

Postlista för 1-31 december 2019 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.